

Socialpolitik

for Randers Kommune 2009-2013

Forord

En klog person har sagt: "Visioner uden handling er blot en drøm. Handling uden visioner får bare tiden til at gå. Visioner sammen med handling kan ændre verden".

I 2007 vedtog byrådet en række visioner for Randers Kommune frem mod 2016. De blev til i enighed og i et samarbejde med bl.a. kommunens medarbejdere, interessegrupper, foreninger og privatpersoner.

Som i det nævnte citat, er visionerne kun noget værd, hvis de følges op af handlingerne. Det arbejde er i fuld gang nu. For med vedtagelse af en lang række politikker, inden for kommunens forskellige serviceområder, er grundlaget skabt for det, der skal realisere visionerne: handling.

De handlinger, som politikerne skal resultere i, skal medvirke til at skabe rammerne for borgernes liv og den fortsatte positive udvikling i Randers Kommune.

En gruppe af borgere er særligt vanskeligt stillet. Det er mennesker, der på grund af sygdom, vanskelige opvækstvilkår eller traumatiserende oplevelser er slået ud af kurs og har svært ved at finde retningen igen. Disse mennesker har vanskeligt ved at udnytte de muligheder, samfundet giver dem for at skabe sig et godt liv med job, bolig, et godt helbred og udviklende sociale relationer.

Som kommune har vi et særligt ansvar overfor disse udsatte borgere. Vi skal møde dem i øjenhøjde med forventninger, der er tilpasset deres individuelle situation og herigennem hjælpe dem på vej mod en stabil tilværelse som aktiv og ligeværdig deltager i samfundet.

Socialpolitikken danner rammen for dette arbejde.

Henning Jensen Nyhuus
Borgmester

Randers Kommunes socialpolitik

Socialpolitikken beskriver de overordnede rammer og målsætninger for arbejdet med de borgere i Randers Kommune, der på den ene eller den anden måde er specielt vanskeligt stillet og derfor har et særligt behov for hjælp fra kommunens side. Politikken skal som sådan ses som en paraply over kommunens samlede sociale indsats.

Socialpolitikken baserer sig mål- og værdimæssigt på Randers Kommunes Vision 2016. I modsætning til visionen dækker socialpolitikken dog en fireårig periode, nemlig perioden 2009-2013.

Tilgrænsende politikker og strategier

Alle socialpolitiske områder og målgrupper bør i princippet være indeholdt af kommunens andre, mere fagspecifikke politikker og strategier, ikke mindst de nedenstående:

- **Den overordnede og den sammenhængende børn- og ungepolitik**, der beskriver, hvordan Randers Kommune drager omsorg for børn og unge, herunder børn og unge med særlige behov for støtte,
- **Rusmiddelpolitikken**, der beskriver, hvordan kommunen forholder sig til misbrug af alkohol og euforiserende stoffer, samt drager omsorg for borgere med et langvarigt misbrug bag sig,
- **Psykiatripolitikken**, der beskæftiger sig med den sociale integration af sindslidende,
- **Ældrepolitikken**, der skal sikre alle ældre borgere et godt og trygt liv,

- **Handicappolitikken**, der beskæftiger sig med, hvordan mennesker med handicap i Randers Kommune kan deltage i samfundslivet på lige fod med andre borgere,
- **Integrationspolitikken**, der tager hånd om etniske minoriteters indlemmelse i samfundet,
- **Sundhedspolitikken**, der vil sikre trivsel og sundhed for kommunens borgere og herunder øge ligheden i sundhed.
- **Erhvervspolitikken**, der skaber rammerne for erhvervslivets udvikling i Randers Kommune og dermed beskæftigelsesmulighederne også for borgere med sociale vanskeligheder.
- **Randers som vækstcenter mod 2016**, der blandt andet har fokus på at sikre forskellige målgruppers indgang til arbejdsmarkedet, herunder sårbare grupper.

Opgavemæssigt og målgruppemæssigt er der et stort overlap mellem socialpolitikken og disse politikker.

Socialpolitikken skal derfor ikke ses som en politik på niveau med og parallel med ovenstående politikker. Snarere skal socialpolitikken ses som en samleparaply over, eller et sikkerhedsnet under de andre politikområder. Et net, der opfanger de problemstillinger, der af en eller anden grund ikke bliver opfanget af de øvrige områders politikker og indsatser.

Socialpolitikken indeholder derfor heller ikke en række meget konkrete indsatser, men i stedet nogle centrale værdier og overordnede mål at sigte efter.

Socialpolitikens målgrupper

Socialpolitikken henvender sig til borgere med et særligt behov for hjælp. Hvem, der har et sådant behov, afhænger både af den konkrete situation og af den enkeltes personlige ressourcer. En præcis afgrænsning af socialpolitikens målgruppe er derfor heller ikke let at foretage. Den målgruppe, der går under betegnelsen "socialt udsatte" er den, der bedst rummer socialpolitikens centrale målgruppe.

Socialt udsatte er mennesker, der har flere tunge sociale problemer og som regel på samme tidspunkt. Typisk betyder det, at personernes livssituation og fremtidsudsigt er meget dårlig. Den udsatte har ikke ressourcer til at tilrettelægge sin egen tilværelse og står i fare for at blive eller er i realiteten udstødt af samfundet på en lang række områder, f.eks. i forhold til arbejde, uddannelse, familie, bolig, mv.

Der er i Randers Kommune i dag bestemte vanskeligt stillede målgrupper, som vi allerede nu kan se, befinder sig i en sådan farebiografisk livssituation. En analyse af området har påpeget en række forskellige grupper, hvis behov ikke dækkes af kommunens tilbud. Det drejer sig blandt andet om personer, hvor ansvarsfordelingen mellem kommunens afdelinger ikke er klar, eller hvor det tværfaglige samarbejde ikke er tilstrækkeligt udbygget til at sikre løsning af alle problemer, og der derfor er fare for, at enkeltindivider eller grupper falder gennem huller i systemet. Disse målgrupper og problemstillinger har et særligt socialpolitisk fokus i Randers Kommune, og der er derfor blevet ansat to socialrådgivere – "det sociale team", som har til

opgave at hjælpe disse udsatte borgere. Der er et vist overlap mellem de udsatte grupperinger, der oplystes herunder.

Sårbare unges overgang mellem barndom og voksenliv

Gruppen af sårbare unge omfatter en bred og sammensat gruppe af unge. Herunder unge med forskellige former for handicap, udviklingsforstyrrelser, psykiske lidelser, spiseforstyrrelser, selvskadende eller udadreagerende adfærd og unge med tidlige følelsesmæssige skader og/eller tidligere anbragte unge. En del af de unge i denne gruppe er i umiddelbar fare for at blive tabt i overgangen mellem barn og voksen og mellem de systemer, der støtter henholdsvis børn og voksne med vanskeligheder.

Dobbeltdiagnosticerede med alvorlige psykiatriske problemer og misbrugsproblemer

Gruppen af dobbeltdiagnosticerede omfatter borgere med flere parallelle problemstillinger, der kræver støtte fra flere systemer. Det drejer sig om mennesker med sindslidelser, udviklingsforstyrrelser, misbrug og ofte massive sociale problemer. Behovet for støtte fra flere systemer gør problematikkerne vanskelige at gå til og udgør en fare for, at personer i målgruppen falder igennem. Til denne gruppe hører også borgere, der har omfattende sociale og psykiatriske problemer og misbrugsproblemer, men som ikke er diagnosticeret, fordi misbruget gør det vanskeligt at stille en psykiatrisk diagnose.

Flygtninge

En stor del af borgerne i gruppen af flygtninge modtager starthjælp, der sikrer et eksistensminimum, men som ikke giver et tilstrækkeligt økonomisk grundlag til at sikre deltagelse og integration i samfundet. En del af borgerne i denne gruppe lider desuden af Post Traumatisk Stress Syndrom (PTSD) som følge af tidligere traumatiske oplevelser i forbindelse med krig og tortur og har dermed ekstra store vanskeligheder i forhold til at opnå social og beskæftigelsesmæssig integration.

Hjemløse

Gruppen af hjemløse er en forskelligartet gruppe, der omfatter blandt andet borgere med sindslidelser, udviklingsforstyrrelser og/ eller alkohol- og stofmisbrug. Borgere i denne målgruppe har dermed ofte andre store sociale problemer udover deres hjemløshed, hvilket stiller krav om en indsats på mange fronter i problemløsningen.

Borgere med mindre funktionsnedsættelser

Gruppen af borgere med mindre funktionsnedsættelser, som er i fare for at falde igennem systemet, omfatter blandt andet kontanthjælpsmodtagere eller førtidspensionister, der ikke kan klare sig selv uden støtte, og borgere med udviklingsforstyrrelser uden en egentlig diagnose. Borgere i denne gruppe er afskåret fra at modtage en række ydelser, som borgere med mere vidtgående handicap er berettiget til, herunder voksen specialundervisning eller generel vejledning direkte fra gaden. Dette forhold gør, at borgere i denne gruppe risikerer at befinde sig i en relativt udsat social position.

Borgere med psykiske lidelser af lettere eller middelsvår karakter

Gruppen omfatter borgere med personlighedsforstyrrelser som borderline, angst, tvangstanker og -handlinger (OCD), spiseforstyrrelser eller selvskadende adfærd, samt borgere med depressioner. Denne gruppe modtager ikke hjælp fra socialpsykiatrien, selvom de selv, deres behandlere i Regionspsykiatrien eller medarbejdere fra andre afdelinger i kommunen henvender sig.

Trods en udtalt psykisk skrøbelighed, risikerer borgere i denne gruppe derfor at mangle hjælp og støtte til at få hverdagen til at fungere.

Borgere, der løslades efter endt fængselsafsoning

En del af de kriminelle, der løslades efter endt afsoning i fængsel har uafklarede sociale forhold - herunder bolig- og beskæftigelsesforhold og har dermed en øget risiko for at falde tilbage i kriminalitet og eventuelt misbrug.

Prostituerede – herunder ofre for menneskehandel

Ifølge Servicestyrelsens undersøgelse "Prostitution i Danmark" fra 2007 lever mange prostituerede en marginaliseret tilværelse med risiko for psykiske, fysiske og sociale skader efter prostitutionen. Ikke mindst udenlandske prostituerede befinder sig i sårbar situation blandt andet på grund af gæld og manglende information om sikker prostitutionsadfærd. Det er uafklaret, hvor mange prostituerede, der er i Randers, hvem de er, og hvilke vilkår, de lever under. Der er behov for at afdække området og vurdere, hvorvidt der er prostituerede i Randers Kommune, der lever under uacceptable vilkår og har behov for hjælp fra kommunen.

Randers Kommunes værdier for det socialpolitiske arbejde

Randers kommune har en række centrale værdier for arbejdet med borgere, der indtager en socialt udsat position:

Brugerinddragelse

Vi tror på, at de bedste løsninger nås gennem samarbejde med de borgere, der skal modtage vores hjælp. Det er derfor vigtigt, at socialt udsatte borgere høres og inddrages i løsningen af de problemstillinger, der vedrører dem.

Værdighed og respekt

Vi mener, at alle mennesker har krav på at blive mødt med respekt. Vi arbejder derfor for, at alle borgere, uanset baggrund og situation skal føle sig mødt og rummet af kommunens tilbud. Det indebærer en erkendelse af ligeværd, borger og medarbejder imellem, og en accept af borgerens værdier og valg. Samtidig mener vi, at et værdigt liv indebærer, at den enkelte mødes med forventninger. Vi stiller derfor afbalancerede krav til socialt udsatte borgere.

Helhedssyn

Mennesker med sociale problemer har ofte en række forskellige problematikker, der er indbyrdes sammenhængende og derfor alle skal håndteres for at sikre et godt resultat.

I overensstemmelse med dette har vi i Randers Kommune fokus på det hele menneske. Vi arbejder aktivt på at yde en helhedsorienteret, koordineret indsats på tværs af forvaltninger for de borgere, der har komplekse sociale problemstillinger og som har behov for indsatser fra flere

områder. I sager med flere involverede afdelinger har vi en klar aftale om, hvem der har det koordinerende ansvar og kontakten til borgeren. Vi behandler ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning, herunder også rådgivning og vejledning. Vi er desuden opmærksomme på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter en anden lovgivning.

Forebyggelse og opsøgende indsats

Vi tror på, at forebyggelse er den bedste helbredelse. Vi holder derfor øje med de borgere, der befinder sig i en udsat position, og vi arbejder aktivt på at hindre en forværring af deres situation. Vi handler hurtigt, når en socialt udsat borger føler sig parat til at komme videre i sit liv, og vi opsøger de borgere, der ikke selv er i stand til at søge hjælp.

Tilgængelighed og fleksibilitet

Vi mener, at en vigtig forudsætning for at hjælpe et andet menneske er at møde vedkommende, hvor han eller hun er. Vi har derfor en pragmatisk tilgang til vanskeligt stillede borgeres problematikker. Vi tager udgangspunkt i det eksisterende og tilpasser vores tilbud til den enkeltes behov og situation. Vi sikrer en nem adgang til det sociale system, så borgeren selv har mulighed for at søge om den hjælp og støtte, vedkommende har behov for.

Samarbejde med de frivillige initiativer

Vi mener, at det offentlige sociale hjælpesystem skal bære det grundlæggende ansvar overfor socialt udsatte grupper. Vi tror dog også, at de frivillige initiativer på nogle punkter er i stand til at møde borgerne på en anden og bedre måde, end det offentlige kan. Vi ser derfor de frivillige organisationer som et vigtigt supplement til vores arbejde. Et supplement, vi gerne udbygger samarbejdet med.

Randers Kommunes socialpolitiske målsætninger

Randers Kommunes overordnede socialpolitiske målsætning er at sikre et socialt sikkerhedsnet, der er så fintmasket, at ingen falder igennem.

Det betyder på kort sigt, at ingen med behov for hjælp efterlades nødlidende.

Og på lang sigt at alle, der har behov, får støtte til at forbedre deres situation.

Socialpolitikens målgrupper er særligt udsatte og kræver i varierende omfang forskellige former for støtte i forhold til en række basale områder af tilværelsen. Det er Randers Kommunes mål at sikre alle med behov den tilstrækkelige hjælp og støtte i relation til disse områder:

Forsørgelsesgrundlag og beskæftigelse

Tilknytning til arbejdsmarkedet er på mange måder medvirkende til en bedre adgang til et ligeværdigt liv blandt andet i kraft af selvforsørgelse samt udfordringer og personlige relationer, der kan bryde en isoleret tilværelse. En stor del af borgerne i de særligt udsatte målgrupper er imidlertid på overførselsindkomst, og mange af disse tilhører matchgruppe 4-5, der er den gruppe af ledige, der er længst fra arbejdsmarkedet. Mange har tidligere haft en meget sporadisk eller slet ingen tilknytning til arbejdsmarkedet og er derfor ganske uforberedte på kravene på en arbejdsplads. Der skal en særlig indsats til, for at disse mennesker bliver arbejdsmarkedsparete. Der er behov for

særlig fokus på, hvordan også de allersvageste grupper hjælpes til at komme ind på/ tilbage på arbejdsmarkedet. En lille gruppe borgere i disse målgrupper er dog så socialt belastede, at de har svært ved blot at leve op til de krav, der stilles for at kunne modtage overførselsindkomst og har behov for hjælp til dette for at opretholde en indkomst.

Randers Kommunes mål er

- at sikre alle vanskeligt stillede borgere et varigt forsørgelsesgrundlag. Så vidt muligt i form af beskæftigelse på normale vilkår, alternativt i fleksjob, gennem uddannelse eller revalidering eller, hvis andet ikke er muligt, gennem pension.
- at så få som muligt efterlades i en usikker økonomisk situation.

Bolig

Mange borgere med komplekse sociale vanskeligheder har svært ved at finde og fastholde en passende bolig eller magter ikke at bruge boligen på en hensigtsmæssig måde og skal have støtte til dette. Dette gælder ikke mindst borgere med afvigende og udadreagerende adfærd, der har svært ved at leve op til de krav, der stilles fra boligudlejerens eller naboers side. Der er desuden behov for fokus på, hvordan man i samarbejde med de almene boligforeninger kan løfte hele boligområder med en høj koncentration af socialt udsatte og særligt vanskeligt stillede borgere.

Randers Kommunes mål er

- at sikre socialt udsatte borgere så normal en bolig som muligt,
- at sikre, at ophold i midlertidige boliger er af så kort varighed som muligt.

Psykisk og fysisk helbred

Rådet for Socialt Udsattes SUSY UDSAT-undersøgelse fra april 2008, der undersøger sundhedstilstanden hos forskellige socialt udsatte grupper, viser, at socialt udsatte har en markant dårligere sundhedsadfærd og -tilstand, når man sammenligner med en tidligere undersøgelse af befolkningen som helhed. Det gælder både hvad angår kost, motion, rygning, misbrug, sygelighed og generel trivsel. Desuden er gruppen af socialt udsatte som helhed oftere i kontakt med deres praktiserende læge og bruger oftere forskellige former for medicin. På den anden side ved vi også, at mange socialt udsatte af forskellige årsager har svært ved kontakten til det etablerede sundhedssystem, og derfor ofte ikke får den tilstrækkelige behandling for deres somatiske sygdomme og eventuelle psykiatiske lidelser.

Randers Kommunes mål er

- at alle socialt udsatte borgere tilbydes de relevante behandlingstilbud,
- at sikre tilbud, der kan forbedre den generelle sundhed og trivsel for målgruppen.

Social kontakt – netværk og familie

Når det gælder sociale relationer som venner og familie er socialpolitikken målgrupper dårligere stillet end befolkningen generelt. SUSY-UDSAT-undersøgelsen viser, at socialt udsatte grupper har markant dårligere sociale relationer end gennemsnittet. Især, når man måler kvaliteten af de sociale relationer (fx hvorvidt man føler sig uønsket alene eller har nogen at tale med i vanskelige situationer), er gruppen dårligere stillet end befolkningen som helhed.

Randers Kommunes mål er:

- at medvirke til etableringen af mødesteder for socialt udsatte borgere,
- at sikre alle borgere mulighed for deltagelse i netværkskabende fritidsaktiviteter.

Kriminalitet

Den marginaliserede position, socialt udsatte borgere befinder sig i, både økonomisk og socialt, medfører en øget risiko for kriminel adfærd. En adfærd, der på sigt kan medvirke til at øge marginaliseringen.

Randers Kommunes mål er:

- at forebygge, at socialt udsatte borgere kommer ud i kriminalitet,
- at sikre de rette foranstaltninger til at hjælpe den enkelte ud af eventuel kriminalitet.

Randers Kommune

Laksetorvet

8900 Randers C

Tlf. 8915 1215

www.randers.dk